

Hisenda pròpia: un gran repte

written by Xavier Martínez Gil | 3 de març de 2016

Al setembre de 2012, el Govern de la Generalitat va presentar amb tota la pompa possible un conveni amb les quatre Diputacions catalanes en l'àmbit tributari. Naixia la marca Tributs de Catalunya amb la voluntat de posar les bases per construir una "Hisenda pròpia". Es tractava, segons es manifestava en el text del Conveni, "d'oferir als ciutadans de Catalunya un servei integral de tots els tributs mitjançant la xarxa d'oficines". Efectivament, l'Agència Tributària de Catalunya només comptava amb quatre oficines a tot el país (una a cada capital) on prestaven serveis uns 350 treballadors. En canvi, les Diputacions disposaven en aquell moment d'una xarxa territorial de 150 oficines amb més de 1.400 treballadors assignats. Aquest Conveni significava, doncs, un pas qualitatiu i quantitatiu important en l'organització de la hisenda catalana. A partir d'aleshores, però, el Govern va prendre una sèrie de decisions de molt difícil comprensió.

Ja sabeu que la Generalitat amb prou feines té competències sobre el 5 per cent dels impostos que paguem els catalans. Tot i així, sobre aquest minso percentatge competencial, la Generalitat mai no ha exercit plenament les funcions tributàries amb els seus propis mitjans. En comptar únicament amb les quatre oficines, per tal de desplegar les competències de gestió i recaptació de tributs pel territori, tradicionalment el Govern havia delegat les seves competències en els *Registradores de la Propiedad* (alts funcionaris de l'Estat espanyol i col·legues d'en Rajoy), els quals, mitjançant la seva xarxa de 53 oficines liquidadores repartides per tot el territori, arribaven allà on la Generalitat no havia arribat, és a dir: tot Catalunya excepte les quatre capitals. Aquest peculiar model "d'externalització" de competències tenia alguns inconvenients. En primer lloc, el

cost. Els Registradores durant el 2014 van rebre uns 19,4 milions d'euros per recaptar els impostos de la Generalitat, xifra que va pujar a més de 22 milions el 2015. Aquesta oscil·lació dels honoraris no respon a canvis del conveni sinó que es deu al fet que cobren un percentatge del què recapten. A més diners recapten als contribuents, més honoraris cobren els *Registradores*. I a més liquidacions complementàries i sancions, encara cobren més: fins a un 20,5 per cent de cada complementària practicada. Això converteix aquest model, a banda de car, en un model injust i anacrònic. Injust, perquè no tots els contribuents són tractats iguals. I anacrònic, perquè basa la gestió tributària en la repressió del qui presenta declaracions en comptes de concentrar-se en buscar a qui no declara. Resulta un model tributari opressiu en comptes de col·laboratiu. Però no només això. Aquesta externalització va tenir polèmica en el seu dia amb les autoritats europees, ja que consideraven que no es tractava d'un encàrrec de funcions entre administracions sinó d'una veritable externalització per la qual cosa els serveis prestats havien de portar IVA. Això va comportar una modificació en el Conveni. La conseqüència és que sembla discutible l'assignació d'unes funcions públiques a un determinat col·lectiu sense mediació del corresponent procediment de publicitat i lliure concurrència. No ha estat l'únic aspecte "tècnicament" controvertit d'aquest model. La mateixa Sindicatura de Comptes ja va qüestionar la forma de comptabilitzar els honoraris dels Registradores (xifra que no és pública) pel sistema de minoració d'ingressos, ja que contravé el principi de no compensació comptable. Però, per si tots aquests arguments no fossin suficients, des d'un punt de vista d'oportunitat política, no sembla raonable delegar les nostres funcions tributàries (qualificades d'estructura d'Estat) precisament a alts funcionaris de l'Estat del qual ens volem independitzar. Cedir la nostra gestió, donar accés a les nostres bases de dades a aquest col·lectiu sembla una temeritat. Perquè aquests mateixos Registradors poden contractar lliurement personal que fan aquestes funcions tributàries, personal que no té ni tan

sols la condició de funcionari públic ni, per tant, cap vinculació laboral amb la Generalitat.

Vist aquest panorama, em va semblar encertat que al setembre de 2012 se signés el Conveni amb les quatre Diputacions i integrar la seva xarxa d'oficines sota la marca Tributs de Catalunya, "com a embrió de la Hisenda Pròpia", se'ns va dir. El que no vaig entendre és perquè a l'octubre de 2012 la mateixa Generalitat renovés i ampliés el Conveni amb els Registradores de la Propietat blindant-los per un període de tres anys. Incomprendiblement, aquell conveni amb les Diputacions i la marca Tributs de Catalunya no han passat mai de ser un cartell més en una porta. Tributs de Catalunya només ha arribat a ser un servei de "finestreta única", sense aprofundir en la gestió tributària de manera que la gestió, comprovació i recaptació segueix en mans dels *Registradores*. Pensareu que per a fer aquest canvi es necessitava temps i que, un cop passats els tres anys, la Generalitat ja estaria en disposició de modificar el model i rescindir el Conveni. La sorpresa és que, en arribar a l'octubre de 2015 el Govern va tornar a prorrogar el Conveni amb els *Registradores de la Propiedad*. En tot aquest temps res no s'ha fet per a garantir un desplegament territorial de l'Agència Tributària de Catalunya amb mitjans propis. A partir, d'ara, però, tenim l'oportunitat de fer-ho ràpid i bé. Tenim la xarxa d'oficines i tenim els funcionaris públics per fer-ho. És moment de recuperar aquestes competències en mans dels *Registradores*, sense més dilacions i exercir-les des d'una administració catalana. Però aquesta no és l'única competència que tenim delegada i que caldria recuperar urgentment.

La recaptació executiva dels deutes tributaris (és a dir, la facultat de cobrar els deutes tributaris de qui no paga voluntàriament) tampoc no l'exerceix plenament la Generalitat. Tradicionalment aquesta competència ens la fa el mateix Estat espanyol, per delegació nostra. I no ho fa a canvi de res, sinó que cal pagar una comissió per cada cobrament. D'aquesta

forma, la Generalitat acaba pagant cada any a l'Estat al voltant de 10 milions d'euros perquè aquest faci la recaptació executiva dels impostos de la Generalitat. Absurd. Certament, aquesta és una situació que ja es va començar a revertir a l'anterior legislatura però encara queda feina per fer. En aquest cas, la via està en la col·laboració (novament) amb les quatre diputacions i la Generalitat i, inevitablement, per la col·laboració amb l'Agència Estatal d'Administració Tributària. Però aquí no acaba la cosa.

L'article 205 de l'Estatut no s'ha complert mai. Segons aquest article, *"la Generalitat ha d'assumir, per mitjà dels seus propis òrgans economicoadministratius, la revisió per la via administrativa de les reclamacions que els contribuents puguin interposar contra els actes de gestió tributària dictats per l'Agència Tributària de Catalunya."* Malgrat la claredat de l'article 205, la competència per a resoldre els recursos contra els actes dictats per l'ATC romanen en mans de l'Estat que l'executa mitjançant el Tribunal Económico Administrativo Regional de Catalunya (TEARC). Per tant, tots els actes de liquidació d'impostos que fa la Generalitat poden ser impugnats pels contribuents davant un tribunal de l'Estat espanyol, que és qui decideix en darrera instància si són o no procedents. Absurd, novament. I incomprensible que no s'hagi reclamant fermament l'exercici d'aquesta competència. Actualment la Generalitat ja disposa d'un òrgan que podria assumir aquestes funcions (la Junta de Finances) al que caldria assignar-li urgentment aquestes competències.

A tot això, cal afegir altres recents decisions organitzatives també incomprensibles. La decisió (sobrevinguda i precipitada) d'abandonar l'edifici de la seu central de l'Agència Tributària de Catalunya al carrer Fontanella de Barcelona per traslladar-la al final del Passeig de la Zona Franca no sembla respondre a cap lògica des del punt de vista de servei públic. L'argument de l'estalvi econòmic no és de rebut quan s'estan llençant els calers cada any en favor del *Registadores de la*

Propiedad i no s'ha fet res per evitar-ho. Però és que tampoc no hi ha tal estalvi. El nou edifici, si bé té un cost per metre quadrat lleugerament inferior al de Fontanella, comporta haver de llogar 130 places d'aparcament per als treballadors, la contractació d'un servei de llançadora d'autobusos (per als treballadors, no pas pels contribuents) i la contractació d'un servei de restaurant per al personal. A més, cal sumar el cost de remodelació de l'edifici (3 milions d'euros) i de mobiliari (1 milió més). El resultat serà que, a banda dels 250 treballadors, cada dia s'hauran de desplaçar els 500 contribuents que habitualment visiten l'Agència, a una zona on no hi ha prou transport públic. Per posar un exemple, una vídua del barri de Sant Andreu que vulgui cobrar l'assegurança de vida del seu marit, haurà de desplaçar-se en un trajecte que triga 51 minuts de transport públic, amb 14 minuts caminant des de casa seva fins a l'ATC (d'acord amb dades de TMB), als que caldrà afegir altres 51 minuts de transport i 14 minuts més caminant de tornada a casa. És així com es vol crear una Hisenda "propera" al ciutadà? Absurd novament. Atès que a l'edifici de Fontanella encara li quedaven pel davant 17 anys de lloguer i atès que d'aquí a uns mesos hem de ser independents, no seria més lògic esperar a ocupar algun dels múltiples grans edificis que té l'Estat espanyol al centre de Barcelona (Banc d'Espanya, Letamendi, Duanes, Govern Civil, Govern militar, etc.) abans de decidir el desterrament de l'Agència Tributària? Si bé pot ser una bona idea crear una "ciutat administrativa" no sembla tan bona idea començar, precisament, per aquelles dependències que comporten un servei directe al ciutadà. Tanta pressa hi ha per anar a ocupar un edifici que s'haurà de compartir amb una empresa farmacèutica que ocuparà, també una de les plantes? Com es farà per encabir el creixement de personal (es parla de doblar la plantilla) en un espai tan limitat? El nou Govern ara es troba amb unes decisions preses i uns fets consumats que complicaran molt la gestió d'aquests 18 mesos.

Finalment, la política de recursos humans ha estat caòtica i

errònia. La llei de cossos de l'agència ha comportat l'expulsió dels cossos propis de l'agència d'una cinquantena de tècnics, justament, els de més alta qualificació i experiència i que, fins ara, han ocupat els principals llocs de comandament. Se'ls demana per a continuar integrats en els cossos propis de l'Agència, que superin una oposició al cos d'inspecció. Absurd. D'altra banda, s'ha procedit a incorporar (amb contractes d'interinitat) a funcionaris de l'Agència espanyola. La nova llei, no només no ha donat solució als problemes de precarietat del personal de l'Agència, sinó que ha comportat la creació de problemes de personal allà on no n'hi havia cap i, sense aconseguir incorporar ordenadament personal extern. Si hem d'augmentar la plantilla ràpidament, ho hem de fer de forma ordenada i sense deixar fora el personal propi amb més coneixement. Un nou repte per al nou govern.

En conclusió, tenim 18 mesos i observem com, incomprensiblement, molta de la feina que ja s'hauria d'haver fet en la passada legislatura no s'ha fet del tot bé. Potser l'error va ser confiar cegament la direcció i disseny de la nostra Hisenda a funcionaris de l'Estat espanyol. Aquests reptes són alguns dels problemes afegits que s'hauran de superar alhora que posem els mitjans necessaris per assumir la recaptació de l'altre 95 per cent d'impostos que paguem els catalans. Immens repte.